

CONCEPTE ȘI PRINCIPII CHEIE ÎN ACHIZIȚIILE PUBLICHE ȘI COSTUL/IMPACTUL CORUPȚIEI

*Excelență și integritate
în achizițiile publice*

Acest proiect este co-finanțat de către Comisia Europeană (OLAF) în cadrul programului Hercule II 2007-2013 : un program de acțiune al Uniunii Europene pentru promovarea activităților în domeniul protejării intereselor financiare ale Comunității (pentru mai multe informații a se vedea: http://ec.europa.eu/anti_fraud/programmes/index_en.html)

Principiile achizițiilor publice

- In 1989, Banca Mondială a început un proces de armonizare a principiilor și procedurilor pentru achiziții publice
- Principiile asupra cărora s-a căzut de acord:
 - Economie și eficiență
 - Oportunități egale pentru toți cei care licitează
 - Ajutor pentru contractorii și producătorii domestici
 - Transparență

Economie și eficiență

- Economie și eficiență
 - Proces care are ca rezultat costuri optime, acordare la timp și rezultate de calitate
 - Amândouă trebuie să obțină “valoare pentru bani” (*value for money*)
- Punerea în vigoare este acum în principal birocratică
 - Eficiență = folosirea strictă a procedurilor fixate
 - Economie = câștigă cel care a licitat cel mai bine d.p.d.v. al costului. Problemele tehnice sau lipsa capacității sunt uneori trecute cu vederea.
- Totuși, toată lumea ar trebui să verifice dacă practicile și rezultatele de substrat sunt într-adevăr respectate

Oportunități egale

- Oportunități egale

- Ca și în UE, numai firmele din statele membre ale ADM-urilor (cu excepția Băncii Mondiale și a BERD) pot concura
- Procesul ar trebui să aibă loc la nivelul ofertanților și toți ar trebui să se bucure de un tratament non discriminatoriu pe întregul parcurs
- La origini includea și oportunitățile legate de publicarea achizițiilor, dar acestea sunt acum incluse în principiul *transparenței*

Preferințele domestice și transparența

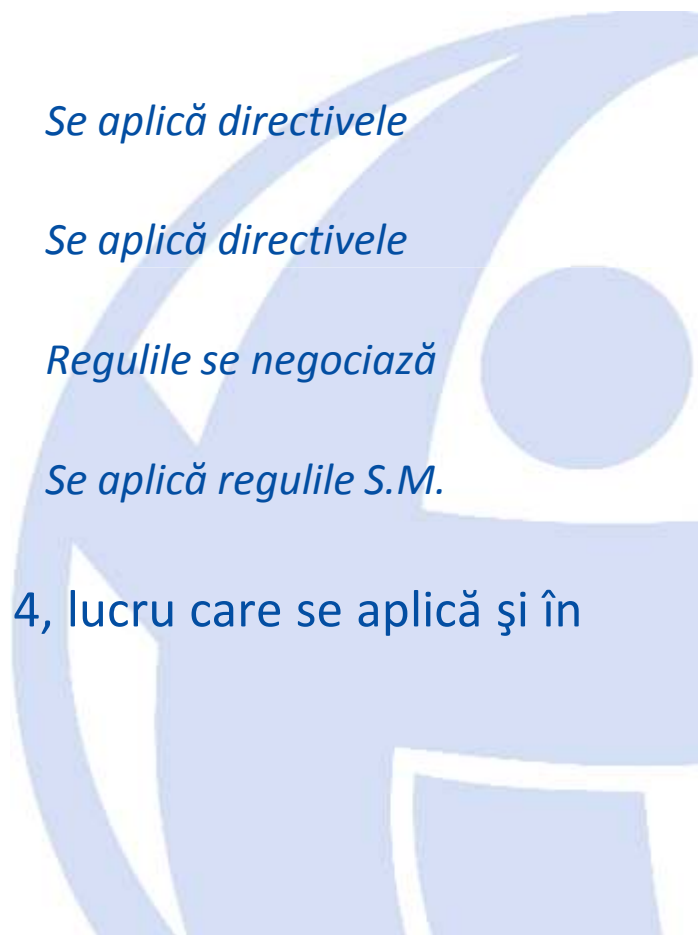
- Susținere pentru industria domestică
 - Este problematică pentru ADM-uri, însă alții o permit. Unii nu o mai considera a fi o bună practică
 - Cu toate acestea, are încă o susținere puternică la nivel național
- Transparența
 - La început acoperea numai publicarea anunțurilor achizițiilor. Acum include:
 - Oferirea răspunsurilor la toate întrebările care apar pe timpul licitației pentru toți cei implicați
 - Răspuns deschis pentru plângeri
 - Explicații date firmelor care au pierdut
 - Angajarea într-un mod deschis a firmelor în modificarea sistemului pe baza căruia se fac achiziții

Abordarea UE în privința achizițiilor publice

- Principalul obiectiv al UE la fondarea acesteia a fost crearea unei Piețe unice prin dărâmarea barierelor de comerț care existau între statele membre
- Tratatul de la Roma (1957) a stabilit acest obiectiv și anumite principii legate de el, pe care CE și Curtea Europeană de Justiție (CEJ) le-au extins în timp și pentru achiziții
- Modul în care aceste principii evoluează se află în strânsă legătură cu deciziile care sunt luate și cazurile care apar
- Noile state membre trebuie să transpună directivele CE în legislația națională pentru achiziții, și să urmărească implementarea acesteia pentru a evita încălcările care ar putea apărea în cazul folosirii fondurilor europene

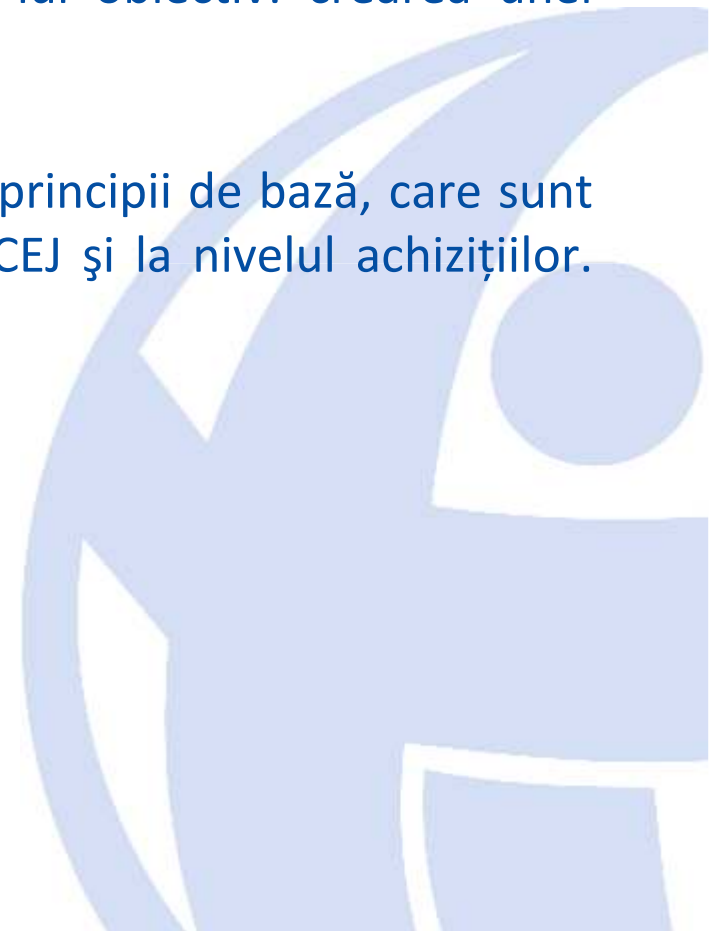
Cum sunt folosite fondurile UE și ce reguli se aplică

- Există 4 canale diferite prin care sunt accesate fondurile EU și reguli care guvernează achizițiile:
 - Administrare directă centralizată: *Se aplică directivele*
 - Administrare indirectă centralizată: *Se aplică directivele*
 - Administrare unificată: *Regulile se negociază*
 - Administrare partajată: *Se aplică regulile S.M.*
- 80% din fondurile UE sunt accesate prin canalul 4, lucru care se aplică și în România

Principiile UE cu privire la achiziții (I)

- Tratatul interzice măsurile discriminatorii și tratamentul incorect deoarece acestea interferează cu principalul lui obiectiv: crearea unei piețe comune
- Stabilește, în mod similar, anumite libertăți și principii de bază, care sunt extinse din ce în ce mai mult de către CE și CEJ și la nivelul achizițiilor. Acestea sunt:
 - Tratatment egal și non discriminatoriu
 - Transparență
 - Proportionalitate
 - Recunoaștere mutuală

Principiile UE cu privire la achiziții (II)

- Tratament egal și non discriminatoriu

- Autoritățile contractante trebuie să nu discrimineze sau să trateze diferit potențialii ofertanți pe baza unor motive nejustificate, spre exemplu naționalitatea
- Să nu existe contact cu ofertanții în timpul procesului de achiziție publică. Toți potențialii ofertanți trebuie să primească aceleași informații. Contractele mari trebuie să beneficieze de o publicitate mai mare
- Procedurile de acordare și condițiile competiției trebuie să fie obiective, imparțiale și corecte
- Să nu existe limite pentru numărul solicitanților, cu excepția folosirii unor criterii obiective sau a unor limitări pe bază de competență

Principiile UE cu privire la achiziții (III)

- **Transparentă**

- Accent pus pe gradul de publicitate oferit
- Înainte de licitație să fie obligatorii anunțurile indicative și contractuale care generează competiția, iar după – anunțurile de acordare care să justifice acest lucru
- Modele de anunțuri pot fi găsite pe site-ul CE

- **Recunoaștere mutuală**

- Nu pot fi luate în considerare numai standardele naționale, condițiile de înregistrare naționale, etc. Trebuie acceptate și echivalentele celorlalte state membre
- Cele de mai sus ar viola libertățile de a pune în practică și de a oferi servicii în toată UE

- **Proportionalitate**

- Acțiunile autorităților contractante trebuie să fie potrivite, necesare și adecvate contractului în chestiune
- Aceasta antrenează folosirea unor metode deschise și competitive deoarece atrag oferte cu o valoare mai bună și asigură că fondurile publice vor fi cheltuite eficient și înțelept

Principiile UE cu privire la achiziții (IV)

- Jurisprudență în aplicarea principiului *transparenței*:
 - 8 cazuri audiate de CEJ între 1994 și 2004
 - Primele adresate publicării de anunțuri, celelalte au adăugat progresiv și alte condiții și clarificări
 - CEJ a creat un principiu general al *Transparenței* pentru a ajuta punerea în vigoare a principiului de *tratament corect* care se regăsește în Tratat. Acum este necesară publicarea următoarelor informații:
 - A. Oportunități și rezultate ale licitației
 - B. Reguli care guvernează licitația (schița procedurilor, criteriile pentru selecție/acordare, etc)
 - C. Luarea de decizii pe baza unor reguli și criterii
 - D. Posibilități de verificare și punere în vigoare

Principiile UE cu privire la achiziții (V)

- Jurisprudență privind *Restricțiile de sub-contractare*:
 - Cazul C-314/01, Siemens și ARGE Telekom, 2004
 - Întrebare: este permisă o restricție a documentului de ofertă împotriva sub-contractării?
 - Background:
 - Se aplică directiva 92/50, menită să înlăture obstacolele pe care le-ar putea avea furnizorii de servicii
 - Permite firmelor să sub-contracteze și autorităților contractante să impună anumite restricții și să ceară informații
 - CEJ a decis că restricțiile nu sunt permise. Firmele au:
 - Dreptul de a folosi sub-contractori
 - Nu pot fi respinse numai pe baza folosirii unor resurse externe
 - Însă trebuie să demonstreze că aceste resurse vor fi disponibile

Alte cerințe procedurale ale UE cu privire la achiziții

- Atunci când se aplică administrarea partajată, CE permite folosirea sistemelor statelor membre, dar insistă asupra următoarelor 7 cerințe procedurale:
 1. Publicitatea oportunităților de contractare în *Jurnalul Oficial* al CE
 2. Acordarea contractelor pe baza unor proceduri competitive
 3. Selectarea participanților la licitații cu proceduri restrictive prin publicarea unor anunțuri care să-i invite pe toți cei interesați de licitație care întrunesc criteriile obiective pentru a aplica
 4. Acordarea contractelor celor care cer cel mai mic preț sau care au oferta cea mai avantajoasă economic folosind criterii referitoare la subiectul contractului și la coeficienți făcuți publici în avans
 5. Acordarea unor perioade de timp minimale pentru fiecare fază a procesului de achiziție pentru ofertanți
 6. Folosirea specificațiilor referitoare la cerințe de performanță/funcționale, sau a standardelor naționale care implementează standarde europene, a standardelor europene sau internaționale
 7. Publicarea finalizării procedurii în *Jurnalul Oficial*, sau a deciziilor detaliate de acordare, și să ofere, dacă sunt cerute, motivele pentru deciziile cheie

Nereguli și Încălcări

Definiții (I)

- Este important să se facă diferența între “încălcări” și “nereguli”
- Încălcări (*infringements*) = violări de către un stat membru ale regulilor UE pentru achiziții
 - Exemple: Nerespectarea cerințelor de publicitate, folosirea necorespunzătoare a metodelor restrictive, etc
 - Procedura: DG MARKT cere clarificări statului membru; dacă răspunsul nu e clar, pornește procedura de încălcare

Nereguli și Încălări

Definiții (II)

- Nereguli = violări de către cei care licitează a regulilor CE pentru achiziții și nu numai
 - Exemple: mita, sprijinul bănesc, înțelegeri secrete, scurgerea de informații confidențiale către ofertanții favorizați, acceptarea de oferte târzii, etc.
 - Proceduri:
 - i. OLAF trece în revistă informațiile, conduce o investigație și pregătește raportul final prin care sfătuiește ce măsură trebuie luată
 - ii. Statul membru ia măsura legală pentru a recupera fondurile

Încălcări

- Cum se minimizează riscul apariției încălcărilor?
 - Introducerea transparenței maxime pentru a împiedica riscul interferențelor politice sau de alt fel
 - Reevaluarea capacității interne și a înțelegerii regulilor CE. Dacă rezultatele sunt slabe, trebuie suplinit personalul sau făcute traininguri pentru a remedia situația
 - Instalarea de help desk-uri pentru autoritățile contractante
 - Crearea unor liste de verificare pentru ce trebuie făcut în fiecare fază
 - Introducerea unor verificări independente în fiecare fază cheie, spre exemplu în cea de alegere a metodei de achiziție

Nereguli

- Cum se minimizează riscul apariției neregulilor?
 - Întărirea capacității administrative a autorității contractante și instruirea personalului în folosirea indicatorilor de fraudă ai DG REGIO și OLAF
 - Implementarea articolului 95 al Reglementării 1605/2002 a Consiliului, ce recomandă ca autoritatea (sau guvernul) să înființeze o bază de date pentru excluderi
 - Promovarea folosirii instrumentelor anticorupție:
 - Pacte de integritate
 - Folosirea societății civile pentru a monitoriza și supraveghea pașii de risc ridicat din procesul de achiziție
 - Achiziții electronice

Vă mulțumim!

